

Piotr Kowolik

"Edukacja czytelnicza wyzwaniem współczesnej pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej",
Anna Jakubowicz-Bryx, Bydgoszcz
2011 : [recenzja]

Nauczyciel i Szkoła 2 (52), 229-231

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Piotr KOWOLIK

Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Kardynała Augusta Hlonda
w Mysłowicach

Recenzja książki: Anna Jakubowicz-Bryx (redakcja),
Edukacja czytelnicza wyzwaniem współczesnej
pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej.
Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.
Bydgoszcz 2011; ss. 220.

W 2011 roku nakładem wydawnictwa Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy ukazała się książka pod redakcją Anny Jakubowicz-Bryx pod tytułem *Edukacja czytelnicza wyzwaniem współczesnej pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej*.

Wiele badań oraz diagnoz nauczycielskich, prowadzonych w ostatnich latach wskazuje na niedostateczny poziom umiejętności czytania i pisania, właściwie na każdym etapie nauczania. Zwiększa się liczba osób, które czytają niechętnie, czy też z powodu braku umiejętności rozumienia tekstu nie potrafią skorzystać z czytanych informacji. Człowiek nieumiejący czytać nie może normalnie funkcjonować we współczesnej cywilizacji, która charakteryzuje się bardzo szybkim przepływem bardzo wielu informacji jednocześnie na cały świat i w każdym punkcie świata (s. 7).

Diagnoza umiejętności czytania i stanu czytelnictwa wśród dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym należy do ważnych aspektów kształcenia polonistycznego w szkole podstawowej.

Elżbieta Marek w swoich rozważaniach – „*Nauka czytania w programach edukacji wczesnoszkolnej*” (s. 13-37) definiuje termin – program nauczania. Następnie pisze – czym jest czytanie; po co uczyć czytania; czego uczyć, jak się uczyć; czego uczeń powinien się nauczyć? Autorka przeprowadziła analizę dziesięciu programów nauczania zintegrowanego i oszacowała ich zgodność z zasadami nauczania.

Agata Jacewicz – „*Rola nauczyciela w rozwijaniu czytelnictwa małych dzieci*” (s. 38-54) opisuje sposoby rozwijania umiejętności czytania i prezentuje wybrane formy i metody pracy z książką z dziećmi w wieku 6 lat.

Vladimíra Hornáčková – „*Kreativní přístupy v přípravě předškolních pedagogů napomáhající rozvoji čtenářství u dětí předškolního věku a v přípravné třídě*” (s. 55-65) zaprezentowała zasady kreatywnego podejścia do przygotowania nauczycieli do pracy w przedszkolu.

Iva Bartošová – „*Rozvoj čtenářské gramotnosti v procesu edukace*” (s. 66-75) koncentrowała swoje rozważania na rozwoju umiejętności czytania w procesie kształcenia, a konkretnie propozycjami motywowania.

Barbara Bilewicz-Kuźnia, Teresa Parczewska – „*Zaburzenia percepcji słuchowej a nauka czytania*” (s. 76-95) omawiają zagadnienie zaburzeń w percepcji słuchu, które mogą dezorganizować proces uczenia się dziecka i mieć negatywne oddziaływanie na osiągnięcia szkolne.

Dorota Radzikowska – „*Dziecko, które czyta? O rozbudzaniu zainteresowań czytelniczych uczniów klas I-III*” (s. 96-103) postuluje, że zmiana w podejściu do czytelnictwa i odbioru dzieła literackiego prowadzi do przekonania, że głównym zadaniem inicjacji literackiej jest stworzenie silnej motywacji do czytania. Autorka na bazie własnego doświadczenia, przedstawia interesujące przykłady działań prowadzących do rozwijania zainteresowań czytelniczych dzieci.

Tatiana Grabowska pisze w swoim artykule – „*Czytać każdy może... – o jakości czytania wśród dzieci edukacji wczesnoszkolnej*” (s. 104-120). O jakości czytania u dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym oraz zwraca uwagę, że rola nauczycieli w procesie nauczania czytania i pisania nie może ograniczać się jedynie do nabycia tych tak ważnych umiejętności.

Maria Sobieszczyk, Maria Plenkiewicz ustosunkowały się w swoim opracowaniu – „*Czytanie krytyczne – zaniechany sposób rozumienia czytanego tekstu w edukacji wczesnoszkolnej*” (s. 121-137) do problemu czytania krytycznego w ogólnym rozwoju dziecka.

Danuta Chwastniewska – „*Czytanie i pisanie jako kompetencje kluczowe w dalszej nauce dziecka „Metoda 101 kroków” na tle innych podręczników w edukacji wczesnoszkolnej*” (s. 138-151) stwierdza, że umiejętności czytania i pisania nie są dobrze opanowane przez dzieci na podstawie badań PIRLS. Przypomina niektóre neurologiczne i rozwojowe podstawy czytania oraz analizuje książki wykorzystywane do nauki czytania i pisania w kształceniu zintegrowanym.

Elżbieta Szeffler swój tekst zatytułowała – „*Biblioterapia dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym – możliwości przeciwdziałania przemocy rówieśniczej*” (s. 152-171). Ukazuje znaczenie biblioterapii jako jednego ze sposobów minimalizacji zjawiska przemocy rówieśniczej. Omawia specyfikację tekstów, które mają terapeutyczny charakter.

Marta Krasuska-Betiuk poruszyła problem wykorzystania – „*Internetu jako źródła wiedzy o książce dziecięcej i formie promocji czytelnictwa*” (s. 172-183), omawia różne formy promocji literatury w Internecie: formy literatury dziecięcej non-profit, promocję czytelnictwa dzieci, animację czytelników, pozyskiwanie cennych książek (e-books, książki audio), publikowanie

zawodowych i nieprofesjonalnych opinii, blogi recenzentów literatury dziecięcej, internetowe wydania czasopism i literatury dziecięcej, archiwa internetowe literatury non-adult, programy cyklicznych audycji radiowych.

Renata Uzarska-Bielawska zaprezentowała rolę ilustracji w książkach dla dzieci, które spełniają taką samą rolę jak słowo pisane, a czasami, nawet zdecydowanie ważniejszą, w swoim artykule „*Treści wychowawcze i ideologiczne w przekazie ilustracyjnym elementarzy Mariana Falskiego w kontekście sztuki profesjonalnej*” (s. 184-190).

Maria Czaplicka-Jedlikowska poświęciła swój tekst analizie języka stosowanego w twórczości Wandy Chotomskiej – „*Artystyczne wykorzystanie znanej frazy z Elementarza Mariana Falskiego w utworze Wandy Chotomskiej Ala ma kota*” (s. 191-218). Analiza tego tekstu została przeprowadzona z wykorzystaniem wybranych metod ilościowych.

Pracę otwiera „*Wstęp*” a zamykają „*Noty o autorach*”. Wszystkie teksty wzbogacone są wykazem literatury oraz streszczeniem w języku angielskim.

Recenzowana książka ma charakter monografii naukowej. Wszystkie teksty powstały z myślą o doskonaleniu warsztatu pracy nauczycieli przedszkoli i klas początkowych. Opracowania teoretyczne oraz analizę wyników badań naukowych zaprezentowanych w tej publikacji należy potraktować jako punkt wyjścia do własnych poszukiwań nowatorskich.

Rekomendowana praca ma niewątpliwe walory, jakimi są między innymi: ogromna dbałość redaktora o to, by jej treści stały się przejrzystymi i logicznie spójnym (a nie przypadkowym) układem tekstów opatrzonych wspólnym tytułem.

Niewątpliwymi zaletami, dla których książka godna jest rekomendacji są ponadto – jasność i komunikatywność języka, a także aktualność podejmowanych problemów.

Przedkładana czytelnikowi recenzowana monografia posiada nieocenione walory: naukowe, metodologiczne i metodyczne, co przemawia za zainteresowaniem wszystkich, tj. pedagogów, nauczycieli przedszkoli i klas początkowych, jak i studentów przysposabiających się do zawodu nauczyciela, którzy widzą potrzebę doskonalenia kompetencji czytelniczych na etapie przedszkola i wczesnej edukacji.